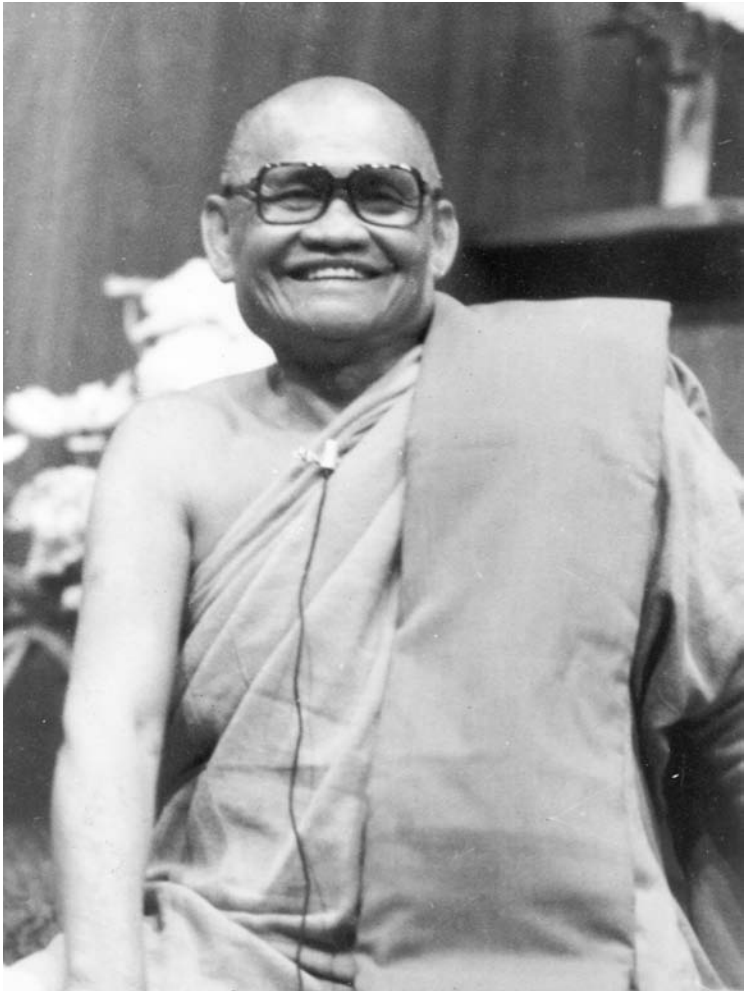




ทางแห่งความสุข

พระโศภิตญาณเถร (ชา สุภทฺโท)





พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)
วัดหนองป่าพง จ.อุบลราชธานี

ธรรมบรรณาการ



มรดกธรรม

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกธรรมเล่มที่ ๑๘ เรื่อง “ทางแห่งความสุข” เป็นหนังสือ พระธรรมคำสอนของพระเดชพระคุณหลวงปู่ชา ที่ฝากไว้เป็นมรดกธรรมแก่เหล่าศิษยานุศิษย์ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปฏิบัติให้ถูกต้องตรงตามหลักที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้

อนึ่ง มรดกธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่พระเดชพระคุณหลวงปู่ฝากไว้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เทปเสียง ตลอดจนในรูปแบบอื่น ๆ ยกเว้นรูปหล่อ รูปเหรียญ หรือวัตถุมงคลต่าง ๆ อันเกี่ยวกับพระเดชพระคุณหลวงปู่ ที่ท่าน **ไม่ยินดีให้จัดทำ** ล้วนแต่เป็นมรดกอันล้ำค่าที่นับวันจะผิดเพี้ยนลบเลือนไป คณะศิษย์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อจัดการดูแลตรวจสอบศาสนสมบัติอันเป็นมรดกธรรมนั้น ให้คงสภาพเดิมเป็นไปตามเจตนารมณ์ขององค์ท่าน

อานิสส์อันเกิดจากมรดกธรรมในมือท่านเล่มนี้ ขอถวายเป็น อاجริยบูชาแด่พระเดชพระคุณหลวงปู่ ตลอดจนผู้ที่ได้สัมผัส ของจริง ประสพสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล สมบูรณ์พูนผลรุ่งเรืองในพระสัทธรรมคำสอนขององค์พระบรมศาสดาตลอดไป ด้วยเทอญ

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

พร.วิสุทธิสังวรเถร

(พระวิสุทธิสังวรเถร)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

ประธานกรรมการจัดการมรดกธรรมพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกกรรม เล่มที่ ๑๘

พระไพริญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

ธรรมบรรยาย เรื่อง : “ทางแห่งความสุข”

ISBN : ๙๗๘-๙๗๔-๔๕๑-๑๑๕-๗

สงวนลิขสิทธิ์

ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

หากท่านใดประสงค์จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

โปรดติดต่อขออนุญาต

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง (ประธานกรรมการจัดการมรดกกรรมฯ)

ตำบลโนนผึ้ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจัดการมรดกกรรมฯ

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ฉบับปรับปรุง

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ : พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ : บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๘๐๐-๒๒๙๒ โทรสาร ๐-๒๘๐๐-๓๖๔๙

ทางแห่งความสุข

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ
สีเลนะ สุคะติง ยันติ สีเลนะ โภคะสัมปะทา
สีเลนะ นิพพุติง ยันติ ตัสมา สีสัง วิโสระเย - ตี.

บัดนี้เป็นโอกาสที่ดี ที่พวกเราชาวพุทธบริษัททั้ง
หลาย มีโอกาสที่จะได้ฟังธรรมะ เพราะฉะนั้นจงตั้งกาย
ตั้งใจให้เรียบร้อย ให้รู้สึกที่บัดนี้เดี๋ยวนี้เราจะพยายามมี
โอกาสฟังธรรมะ บรรารกเหตุที่คฤหฆมออกุทัยสร้างบ้านใหม่

ได้โอกาสดี คุณหมออูทัยเป็นนายแพทย์อยู่อุบลฯ เป็น
ผู้หนึ่งซึ่งชาวอุบลฯ นับถือเป็นส่วนมาก ตลอดทั้งพระเจ้า
พระสงฆ์ในวัดหนองป่าพง โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือพระ
เมืองนอกที่นับถือ เป็นคนที่มีใจบุญสุนทานพอสมควร
พระสำนักวัดหนองป่าพง และสาขาวัดหนองป่าพงได้
ฟังพาอาศัยอยู่เย็นเป็นสุข

อันนี้คือคุณงามความดีของคุณหมออูทัย บัดนี้
ได้มาสร้างบ้านขึ้นที่นี่ ก็เลยมีโอกาสนับเหมาะอันควร
อาตมาจึงได้มาพักที่นี่ มาสวดมงคลที่นี่ มานั่งให้เป็น
สิริมงคลที่นี่ พร้อมทั้งพระเจ้าพระสงฆ์หลายรูป เมื่อ
ทำการมงคลเสร็จแล้ว พวกเราญาติพี่น้องทุกคนจึงได้
มาพร้อมกันมาฟังเทศน์ฟังธรรมกัน เพราะการฟังเทศน์
ฟังธรรมนี้ จะเป็นเหตุให้บุคคลรู้จักผิดถูกดีชั่ว ถ้าคน
รู้จักผิดถูกดีชั่วแล้ว มักจะละความชั่วได้ สร้างความดีได้
ละผิดได้ ประพฤติถูกต้องได้ เพราะเหตุนี้องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าของเราจึงสรรเสริญว่า การให้
ธรรมะนี้เป็นบุญอันเลิศ เป็นบุญอันประเสริฐ ก็คือการ

ให้ความเห็นที่ถูกต้องนั่นเอง เพราะเมื่อเรามีความถูกต้องอย่างเดียวเท่านั้น หรือเมื่อจิตมันถูกต้อง กายมันก็พลอยถูกต้องตามไปด้วย วาจามันก็พลอยถูกต้องไปด้วย นี่ก็เพราะจิตมันเห็นถูก

ฉะนั้น พวกพุทธบริษัททั้งหลาย วันนี้ได้มาประชุมกัน ณ สถานที่นี้ ขอจงตั้งใจตั้งใจว่าขอให้ที่นี่จงเป็นสิริมงคลแก่คุณหม่ออู๋ทัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณงามความดีที่ติดตามมา เช่น บ้านหลังนี้ก็เกิดมาจากคุณงามความดี จนได้ทุนทรัพย์มาสร้าง ทรัพย์สมบัติเงินทองได้มาด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่อง มันก็ไม่เดือดร้อน สร้างบ้านขึ้นมานั้นก็ไม่ได้เดือดร้อน เมื่ออยู่ไปแล้วมันก็ไม่เดือดร้อน เรื่องคุณงามความดีนั้น พระพุทธเจ้าสอนให้เห็นพยานในตัวของตัวเอง ท่านกล่าวว่า สีขี ภูโต เอาตนเป็นพยานของตน เป็นต้น เรื่องเป็นพยานของตนนั้น คือเราทุกคน ต้องมีตัวมีตน โดยฐานที่สมมติอยู่แล้วทุกคนที่มันประกอบกันขึ้น หนึ่งอยู่ในก้อนอันนี้ก็เรียกว่าตัวตน เมื่อเราจะเดินไปเราก็ต้องรู้ว่าเราจะเดินไป เราจะไปทำไม

เราก็ต้องรู้ว่าเราจะไปทำไม จะนั่งจะนอน จะเดินจะเหิน จะไปจะมา เราก็ต้องรู้ตัวของตัวเอง นี่ท่านจึงเรียกว่า “ตน” ในที่นี้

ที่นี้เมื่อเรารู้จักตนตามความเป็นจริงแล้ว เราก็ดีใจเพราะรู้จักตนโดยศีล โดยความสะอาด ใครจะกล่าว นินทาสรรเสริญในทิศต่างๆ ก็ปล่อยไป เรื่องความจริงทั้งหลายนั้นมันรู้อยู่ที่จิตของเราเอง ดังนั้นพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นบรมครูของเราทั้งหลาย ท่านจึงเชื่อมั่นในคุณธรรมของท่านอย่างไม่จิตจาง อดุดโน โฉทยตฺตานัง จงเตือนตนด้วยตนเอง เมื่อบุคคลจะเตือนตนด้วยตนเองได้ก็เพราะรู้จักตน จึงจะเตือนตนได้ คือ รู้จักการฟัง จากการศึกษาเล่าเรียน จนรู้จักผิดถูกดีชั่วทั้งหลาย แล้วจึงจะเตือนตนด้วยตนเองได้ เมื่อเราเตือนตนด้วยตนเองได้ อยู่ตราบใด เมื่อเราจะทำอะไรลงไปเราก็รู้ เราทำถูกเมื่อเขาคิดว่าผิด เราก็ยังสบายใจได้ เราทำผิดอยู่เขาว่าถูก เราก็ไม่เชื่อเขา เช่นนี้เป็นต้น

เรื่องธรรมะมันตรงไปตรงมาอย่างนี้ ธรรมะมัน

จะเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมันมีมูลเหตุที่จะให้เกิดขึ้นมา ก็อยู่ในบุคคลเรานี่เอง เช่น เมื่อเราสมาทาน ศีลห้าประการแล้ว พระท่านบอกอานิสงส์ว่า สีเลน สุคติ ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา สีเลน นิพฺพุตติ ยนฺติ ตสฺมา สีลวิโสธเย นี้เป็นต้น อันนี้คือท่านบอกอานิสงส์ของการกระทำ ความดี ท่านบอกอานิสงส์ของการรักษาศีล ศีลนี้เป็นมูลเหตุ เป็นรากฐาน ศีลนี้เป็นค้ำมูล เป็นพ่อแม่ของธรรมทั้งหลายทั้งปวง

ศีลนี่คืออะไร ศีลนี้ก็คือน้ำใจตัววาจาซึ่งมีอยู่กับพวกเราทั้งหลายนี้เอง กายนี้มันอาจทำให้ผิดได้ วาจานี้อาจทำให้ผิดได้ แต่ถ้ามันคิดทางจิตอย่างเดียว กายไม่กระทำ วาจาไม่พูดอะไรออกไป ศีลมันก็ยังมิอยู่ ยังไม่เป็นโทษ ยกตัวอย่างเช่นว่า เรานึกอยากฆ่าสัตว์ตัวนี้ แต่เราไม่ฆ่ามันด้วยกาย และไม่บอกคนอื่นฆ่าด้วยวาจา โทษนั้นมันก็ยังไม่มี ศีลนั้นก็ยังมีบริสุทธิอยู่

ฉะนั้น ขอจงได้เข้าใจว่า ศีลนี้มันเป็นมูลเหตุของธรรมทั้งปวง ทุกคนควรพิจารณาดู ศีลนี้เป็นกำลังเป็น

รากฐาน คือ กาย วาจา^๑นี้เอง ทำกายให้งาม ทำวาจาให้งาม ทำกายให้ปราศจากโทษ ทำวาจาให้ปราศจากโทษ เมื่อกายวาจาปราศจากโทษแล้ว ก็เรียกว่าศีลเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวของเรา^๒นี้เอง ถ้ามีศีลแล้วธรรมชาติมันก็จะเกิดศีลนี้เป็นพ่อแม่ของธรรมทั้งหลายทั้งปวง เมื่อจิตสั่งการไปทางกาย วาจา วาจาไม่กระทำผิดตามที่จิตสั่ง ความชั่วก็ไม่เกิด อันนี้คือการกระทำเพียร อันนี้คือการบำเพ็ญบุญกุศล ถ้ามีแต่ศีล ก็มีแต่กายดีวาจาดีเท่านั้น แต่ใจมันยังไม่ดี ใจนั้นมันต้องอาศัยธรรมะ เพราะธรรมะจะทำให้ใจของเราให้สบาย ทำใจของเราให้ดี ทำใจของเราไม่ให้เศร้าหมอง นี่คือธรรมะ

เมื่อเรามีกายมีวาจาเรียบร้อยก็เรียกว่า ศีล เมื่อกายวาจาไม่ละเมิดข้อห้ามทั้งหลายทั้งปวงของพระพุทธเจ้า จนเป็นสันดานเสียแล้ว ความดีใจมันก็เกิดขึ้นมา ความดีใจที่เกิดขึ้นมานี้เรียกว่าธรรมะ เมื่อดีทางกายวาจาใจก็เรียกว่าศีลธรรม ศีลเป็นอย่างหนึ่ง ธรรมเป็นอย่างหนึ่ง ต่อไปเมื่อหากว่าความดีมันยังลงไป

ถึงจิตใจแล้ว จิตใจก็จะละความชั่วไปที่ละอย่างๆ เมื่อความชั่วทางจิตไม่เกิดขึ้นก็เรียกว่าธรรม รวมเรียกว่าศีลธรรม เมื่อแยกกันก็เรียกว่าศีลและธรรม ฉะนั้นมูลเหตุคือข้อประพฤติปฏิบัติเหล่านี้มันก็อยู่ที่ตัวของเรานั่น อยู่ที่กายวาจาและใจ รวมทั้งสามอย่างนี้แหละคือรากฐานคือมูลเหตุ คือมรรคที่จะให้เดินเข้าสู่พระนิพพานได้

ถ้าเราเปลี่ยนแปลงออกไปเป็นบัญญัติ ก็ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าน้อมเข้ามาในตัวของเราก็ได้แก่ กาย วาจา จิต ฉะนั้นที่พระพุทธเจ้าท่านสอนธรรมะ ท่านจึงสอนให้มองเข้ามาหาตัวเรา อย่ามองไปข้างนอก ถ้ามองเข้ามาในตัวของเราแล้ว มันก็จะเห็นความจริง ถ้ามองไปข้างนอกมันจะมีแต่ความจำ ถ้าเราไปสรรเสริญของข้างนอก ไปดูของข้างนอก ไปดูความผิดอยู่ข้างนอก ไปดูความถูกอยู่ข้างนอก มันก็เป็นสักแต่ว่าสัญญา คือความจำมา ไม่เห็นความผิดในจิตตัวเอง มันก็ถอนความผิดออกไม่ได้ เมื่อไม่เห็นความถูกในตัวเอง มันก็ไม่เห็นอานิสงส์ของการกระทำถูกในตัวของตัวเอง นี่เพราะเรา

มองออกไปข้างนอก ท่านจึงสอนว่า อุตตโน โจทยุตตานัง
จงเตือนตนด้วยตนเอง

แต่ว่าอะไรคือตน แล้วใครที่จะมาสอนตน นี้เราก็คงพอจะรู้จักกันนะ และถึงแม้ว่าจิตนี้มันจะไม่เป็นตัวเป็นตนก็จริง แต่ใครล่ะจะสามารถมาสอนมันได้ไอ้ตัวตนนี้ จึงให้รู้จักตัวตนของตนทุกๆ คน คนที่ไม่รู้จักตนของตนนั้น ทำช่วยอยู่ก็ไม่รู้จัก สร้างความดีอยู่ก็ไม่รู้จัก เมื่อเราทำชั่วนั้น เขาว่าดีก็ดีใจไปกับเขา เราทำดีอยู่เขาว่าชั่วมก็เสียใจไปกับเขา นี่คือคนที่ไม่เคยสอนตน ไม่เคยน้อมอะไรๆ เข้ามาหาตน ถ้าเรามีตนในตน รู้จักตนในตนแล้ว เราจะไม่มีเรื่องอย่างนั้นอยู่ในการกระทำของเราเลย

ฉะนั้น ความดีอันนี้มันจึงเกิดมาจากศีลธรรม ไอ้ความดีที่มันปราศจากศีลธรรมนั้น มันก็เป็นความดีเหมือนกัน แต่ว่าความดีชนิดนั้นมันเป็นความดีที่ประกอบไปด้วยโทษ ไม่ประกอบไปด้วยประโยชน์ มันก็ดีเหมือนกัน เรื่องดีมันมีหลายอย่างเช่นนี้ ดีอันหนึ่งมันประกอบไปด้วยศีลธรรม ดีอันนั้นมันดีปราศจากโทษ

ความดีที่ปราศจากโทษมันเป็นความดีที่บริสุทธิ์ ดีอันประกอบไปด้วยโทษนั้นมันเป็นดีที่ไม่บริสุทธิ์ เช่นว่า ยาพิษมันดี จะโฆษณาขายก็ได้ว่ายยาพิษของฉันนี้ดีมาก คนกินก็ตาย สัตว์กินก็ตาย อะไกรกินก็ตายทั้งหมดนั้นแหละ แต่ว่าให้เจ้าของยาพิษนั้นกินได้มัย กินไม่ได้ แต่สรรเสริญว่ายยาพิษนั้นมันดี นี่มันดีที่ประกอบไปด้วยโทษ มันดีที่ปราศจากความดีทั้งหลายเช่นนี้ ดีย่างนั้นมันดีนอกรทาง แต่มันก็ดีเหมือนกัน

การทำมาหาเลี้ยงชีพของมนุษย์เราในโลกนี้ก็เหมือนกันฉันนั้น ถ้าหากินในทางที่ปราศจากศีลธรรม มันก็รวยได้เหมือนกัน ที่ประกอบด้วยธรรมะก็รวยได้เหมือนกัน เราจะถือว่าความรวยความมั่งมีศรีสุขอย่างนั้นเป็นบุญกุศล อันนั้นก็ยังไม่ถูก เราจะต้องรู้ว่ามันเกิดมาจากอะไร ที่เขาว่าเราดีนี่มันเกิดมาจากอะไร ที่เขาว่าเราชั่วนี่มันเกิดมาจากอะไร ที่เรามีสัมมาอาชีวะเลี้ยงชีพมาตลอดทุกวันนี้มันมีมาเพราะอะไร มันได้มาเพราะอันใด มันเป็นอย่างใด ต้องค้นคว้าหาความจริงมันเช่น

นั้นแหละ จึงเรียกว่ามีมากหรือดีมาก มันมาทั้งสอง
อย่างเช่นนั้น

หากว่าเราทั้งหลายจะได้ความดี มันก็ย่อมเกิด
มาจากมูลเหตุคือกายวาจาจิต และอันนี้มันเป็นความดี
ที่บริสุทธิ์แม้ที่ทำไปแล้วก็ดีใจ แม้ทำอยู่ในปัจจุบันนี้ก็ดีใจ
แม้อนาคตที่ยังไม่มาถึงนั้นเราก็คดีใจ นี่คือความดีใจใน
ความดีที่ปราศจากโทษ เป็นธรรมะคำสั่งสอนขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา นี้คือข้อประพฤติ
ปฏิบัติ เช่นที่เราสร้างบ้านนี้ มันก็อยู่ได้สบายอย่างนี้
ที่นี้เราจะอยู่มันโดยวิธีใด เราก็คต้องรักษาความสะอาด
มันไว้เช่นนี้ คนที่มาอยู่ในบ้านเฝ้าบ้าน จะต้องเป็นคน
รอบคอบ รู้จักเก็บงำ รู้จักทำความสะอาด บ้านมันก็
สะอาดไปนาน ถ้าหากว่าผู้ที่เข้ามาอยู่บ้านนี้ไม่รู้จักร
รักษาบ้าน บ้านนี้มันก็สกปรก

นี้เห็นกันได้ง่ายๆ เรื่องบ้านคือจิตใจของเรา
เหมือนกัน กายวาจาใจนี้ก็เป็นบ้านหลังหนึ่งเหมือนกัน
ถ้าไม่มีธรรมะ ไม่มีจิตใจอันบริสุทธิ์สอนตัวเอง สอนกาย

วาทัวเองแล้ว ภายเรามันสกปรก เราก็ไม่รู้วามันสกปรก วาจาเราพูดไป เป็นต้น มันสกปรกอยู่ มันเบียดเบียนผู้อื่น มันเบียดเบียนตนเองอยู่ ก็ไม่รู้วามันสกปรก เพราะว่าคนที่พูดไม่รู้จักคำที่พูด ไม่รู้ตัวว่าจะพูดอะไรต่อไป ไม่ได้พิจารณา คนรักษาบ้านก็เป็นเช่นนั้น แต่บ้านหลังนี้เป็นบ้านภายนอก ถ้าเป็นบ้านภายในก็คือจิตใจของเราเป็นผู้ฉลาด ถ้าคนรักษาบ้านหลังนี้เป็นคนรอบคอบ เป็นผู้ฉลาด บ้านนี้ก็สะอาดไปนานและถาวร ร่างกายจิตใจเราก็คงนั้นเหมือนกัน ถ้าเรารู้จักรักษาความสะอาดทางกาย เราก้จะมีความสุข ถ้าเรารู้จักรักษาความสะอาดทางวาจา เราก้จะมีความสุข

ท่านจึงบอกว่า สีเลน สุคติ ยนฺติ สุขเพราะอะไร สุขเพราะวาจา เพราะกายปราศจากโทษ ไม่มีโทษ สุขก็เกิดขึ้นมาคือความสบายกาย สบายใจ ไม่ลังเลสงสัย เพราะมันไม่มีอะไรแล้ว นี้เรียกว่าความสุขเกิดจากความบริสุทธิ์ มันเกิดอย่างนี้ สีเลน โภคสมฺปทา ถ้ากายเราบริสุทธิ์ วาจาเราบริสุทธิ์แล้ว โภคะที่เราสั่งสมไว้ที่

เราเก็บไว้ทีละเล็กทีละน้อยนั้น คือโภคสมบัติที่สมบูรณ์บริบูรณ์ เป็นสมบัติที่ปราศจากโทษ จะเอามาสร้างบ้านอยู่อาศัย จะเอามาทำอาหารการบริโภคทั้งหลายเลี้ยงชีพเราไปถึงตระกูลลูกหลานมันก็เป็นมงคล

ท่านจึงว่า สีเลน สุคติ ยนฺติ ผู้สมาทานศีลนี้มีความสุขแต่ว่าคนที่รู้จักศีล รู้จักการประพฤติปฏิบัติเท่านั้น จึงจะรู้ว่าเป็นความสุข แต่บางคนคิดว่า ถ้าให้รักษาศีลก็กลัวมันจะจนจะทุกข์ นี้ก็เพราะเราไม่รู้เรื่องตามความเป็นจริงของมัน ก็เพราะท่านประกาศศีลที่ไหน มันก็ตรงกันข้ามกับใจของเราทั้งหลายทุกที อะไรที่มันสนุกสนานเฮฮา ก็ไปห้ามไปกั้นไว้ทั้งนั้นแหละ เราก็เลยคิดว่าถ้าประพฤติปฏิบัติธรรมะ มันก็แย่อ่านั้น

นี่ก็เพียงแต่ว่าความคิด เพราะเราไม่มองเห็นอะไรตามเป็นจริงของมัน แล้วก็ท้อแท้ใจไม่กล้าปฏิบัติเลยเป็นข้าศึกกับศีลธรรม จิตของเราเลยเป็นข้าศึกกับธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ท่านสอนไว้ จิตของเราเลยเป็นปฏิปักษ์กับความจริง พอเอ่ยถึงศีลธรรมแล้วก็ไม่

อยากไป ถึงแม้ว่าพระอยู่ที่นั่นก็ไม่อยากไปกราบแล้ว เพราะกลัว ไปนั่งใกล้ๆ ท่านก็กลัวเสียแล้ว กลัวท่านจะพูดอะไรๆ ออกมา มันจะได้ยิน เลยกแล้ว เคยได้ยินไหม อาตมาก็เคยได้ยินเหมือนกัน บางแห่งเขานิมนต์เทศน์ บอกว่านิมนต์หลวงพ่อเทศน์สักนิดหนึ่ง ไอ้เทศน์นิดเดียวมันจะรู้เรื่องอะไรกัน ลองทานข้าวนิดเดียวชิมมัยหือ มีเงินนิดเดียวมันจะดีมัย ของที่อยากจะได้มากๆ พูดนิดเดียวจะรู้เรื่องกันมัย เกิดประโยชน์อะไรมัย นี่อันนี้เขาก็ไม่รู้เรื่องเหมือนกัน เพราะว่าการงานเขาทำอยู่ที่อื่น ไม่ได้ทำอยู่ที่นั่นเรื่องสนุกสนานที่นั่นเขาจะไม่ได้ทำกัน เขาก็อ้างว่าเวลาที่เขาจะทำงานนะมันน้อย เขาก็เลยบอกว่า หลวงพ่อนิมนต์เทศน์สักนิดหนึ่ง เป็นซะอย่างนั้น เทศน์นิดเดียวมันจะรู้เรื่องอะไร นี่คือคนไม่รู้เรื่อง ถ้าเทศน์มากๆ มันก็จะได้รู้เรื่องมากๆ มันจะรู้แจ้งธรรมะแล้วมันก็คิดอะไรๆ ได้

สีเลน สุขดี ยนฺติ สีเลน โภคสมฺปทา ท่านบอกไว้ชัดเจนเหลือเกิน แต่เราไม่ค่อยได้ฟัง คือนึกไม่ถึง

นั่นเอง บางคนก็คิดว่า เออ ไปทำกับศีลกับธรรมอยู่นั้น
 แหละ เดี่ยวมันก็อดอยาก มันจะจน มันจะทุกข์ อันนี้
 เราก็คิดๆ ไปเองอีกทีหนึ่งเท่านั้น นี่อาตมาเปรียบให้ฟัง
 ที่คนไม่รู้เรื่องกันมันก็ไม่รู้เรื่องกันเลยนะ

พูดถึงสัตว์สองจำพวกมาพบกัน ไม่รู้เรื่องของมัน
 สัตว์ป่าที่อยู่ในป่า ฤดูไฟไหม้ป่ามันก็ไหม้มา เต่ากับงู
 มันเป็นสัตว์ป่าอยู่ในป่าเดียวกัน เมื่อไฟป่าไหม้ป่ามา
 ต่างก็ต้องการหนีเต่ามันก็ตะเกียกตะกายหนีไป มันกลัวไฟ
 แล้วไปพบบงนอนขดอยู่เฉยๆ นะ เต่าไปเห็นงูก็ไปมองๆ
 ดู แหม ไฟมันจะไหม้กูเสียละมั้งนี้ เพราะทำมันไม่มี
 สงสารกู ก็ไปวนอยู่ที่นั่นแหละ จะไปก็เป็นห่วงงูอยู่นั้น
 แหละ กลัวไฟจะไหม้เอา เพราะมันไม่มีเท้า วิ่งไม่ได้ ก็
 วนไปวนมาอยู่อย่างนั้นแหละ เป็นห่วงเขาคือ มันนึกไม่
 ถึงนั่นเองแหละ

เต่าเขามีขาหนี เขามีเท้า เขาไปได้ งูมันไม่มี มัน
 ทำยังไงไป คิดแล้วก็คิดไม่ถึง คิดแล้วนึกแล้วก็คิดไม่ถึง
 พอดีไฟมันลามมาซะ เต่าที่มีเท้าก็ไปไม่ไหว ไฟไหม้ตาย

งูมันคลี้ออกไป มันก็ไปพันของมัน นี่ คือนึกแล้วนึกอีก ก็นึกไม่เห็นว่างูมันจะไปได้โดยวิธีใด ตกลงเต่าก็ตาย ไข่สัตว์ที่มีเท่านั้นจะตายก่อน งูไม่ตาย อันนี้ศีลมันไม่เห็นความลึกลับของงูนั่นเองแหละว่ามันไปได้อย่างไร เราเห็นแต่ว่าสัตว์มีขามันไปกันได้ อันนี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ผู้ที่ไม่รู้จักธรรมะ คือ ไม่ได้พิจารณาดูให้มันดีเสียก่อน ไม่พิจารณาให้มันแยบคายเสียก่อน ไม่พิจารณาให้มันรู้เรื่องว่านี่มันคืออะไร พอแต่คิดว่าอันใดมันเป็นข้าศึกกะจิตของเราแล้วเราก็ไม่เอาละ เห็นว่ามันไม่เข้าเรื่องกับเราแล้วอย่างนี้เป็นต้น คือ เรายังไม่ได้คิด ยังไม่ได้พิจารณา ไม่ได้ปฏิบัติ

ฉะนั้น พวกพุทธบริษัทเราทั้งหลายจึงต้องฟังเทศน์ฟังธรรม เพื่อจะได้ศึกษา ได้ยิน ได้ฟัง แล้วนำไปวินิจฉัยพิจารณาประพจน์ปฏิบัติ แล้วพวกเราก็จะรู้เรื่องตามเป็นจริงของธรรมะทั้งหลายทั้งปวง สมกับที่เป็นพุทธบริษัท เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า แล้วเราทั้งหลายก็จะรู้หนทางว่าทำอย่างไรจึงจะเป็นสุขอย่างแท้จริง

เพราะเราทุกคนต่างก็ต้องการความสุข และเราก็จะรู้ว่า
ทำอะไรจึงจะพ้นทุกข์ แล้วเราก็ละสิ่งที่ควรละ บำเพ็ญ
สิ่งที่ควรบำเพ็ญ คือ ละความชั่วทางกายวาจาใจ และ
ประพฤติกายวาจาใจให้บริสุทธิ์ด้วยศีลเป็นพื้นฐาน แล้ว
ก็มีสมาธิจนเกิดปัญญาได้ในที่สุด

วันนี้เอาตมาแสดงพระธรรมเทศนามาก็พอสมควร
แก่เวลา ขอพุทธบริษัทเราทั้งหลายที่มาประชุมกันในวัน
นี้ทุกคน จงประสบความสุขความเจริญในชีวิตยิ่งๆ ขึ้น
ไปทั่วทุกคนเทอญ



โอกาสที่หาได้ยาก

พวกเราทั้งหลายหาโอกาสจะได้ฟังเทศน์นี้ก็ยาก
ลำบาก เพราะภาระธุรกิจของพวกมนุษย์ทั้งหลายเมื่อ
เกิดมาแล้วก็วุ่นวาย จะได้หาโอกาสพยายามมาฟังเทศน์
ฟังธรรมก็หาได้ยาก เพราะฉะนั้นพระบรมศาสดาท่าน
จึงบอกว่า ของอันนี้หาได้ยาก “พระพุทธเจ้าจะได้มาตรัส
ในโลกนี้สักครั้งหนึ่งก็ยาก ท่านมาตรัสในโลกแล้ว เรา
จะได้ฟังธรรมท่านก็ยาก ฟังธรรมแล้วเราจะเข้าใจใน
ธรรมของท่านก็ยาก เข้าใจในธรรมแล้วจะได้บวชใน
ศาสนาของท่านก็ยาก บวชแล้วจะได้มีศรัทธาประพฤติ
ปฏิบัติก็ยาก มันเป็นของได้ยาก บางคนเกิดมาแล้วก็

ไม่รู้เรื่องราวเกิดมาทำไม เกิดมาแต่เล็กแต่น้อยแล้วก็หา
ใส่ปากใส่ท้องไป โตขึ้นก็มีครอบครัวมุ่งทำมาหากินไป
ลงท้ายเลยตายไปเปล่าๆ ไม่รู้ไปอย่างไรมาอย่างไร เลยไม่รู้
เรื่องเพราะมันยากหลาย

เพราะฉะนั้น จงพากันเข้าใจเสียเถิดว่ามนุษย์
และสัตว์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้ตรัสรู้ธรรม ก็ยังเป็นสัตว์อยู่
ผู้ใดตรัสรู้แล้วได้ชื่อว่าพระพุทธเจ้า ผู้ใดยังไม่ตรัสรู้ชื่อ
ว่าสัตว์ สัตว์กับพระพุทธเจ้าก็เลยอยู่ใกล้ๆ กันนี้แหละ
ไม่ไกลกันหรอก อยู่ใกล้ๆ กันนี้แหละ อย่างเรานี่แหละ
พวกเรากับพระพุทธเจ้าก็อยู่ใกล้กัน กับสัตว์ก็อยู่ใกล้
กัน ถ้าไม่ตรัสรู้ธรรมก็เป็นสัตว์ ถ้าตรัสรู้ธรรมก็เป็น
พระพุทธเจ้า ที่นี้คนเราที่ความเข้าใจยังไกลจากเจ้าของ
ก็เพราะเข้าใจผิดนี่เอง เข้าใจว่าธรรมะคำสั่งสอนหรือ
การประพฤติปฏิบัติยังห่างไกลพวกเรา ไกลหลาย ไกล
เจ้าของ ไกลเพศชาย ไกลเพศหญิง นี้กว่าไกลเพราะ
ความเข้าใจผิด เข้าใจไม่ถึง จึงเป็นเหตุให้เราทั้ง
หลายห่าง ห่างจากศีลธรรม จากคุณงามความดี แทนที่

จะพ้นทุกข์ได้เร็ว ก็เลยปล่อยให้ตัวเองไปเสียหลายชาติ
 คิดดูสิ ชีวิตมนุษย์เราที่เกิดมานี้ นะ อะไรก็ช่างเถอะ
 ใครเกิดมาแล้วใครว่ามีอะไรสบายบ้าง มีอะไรบ้างที่เป็น
 แก่นเป็นสาร พวกนี้พิจารณาดูสิ เมื่อเรามาฟังมาคิดมา
 พิจารณาดูแล้ว มันอยู่ในความกระสับกระส่าย อยู่ใน
 ความวุ่นวาย

ฉะนั้น สถานที่เราอยู่กันนี้ ท่านถึงเรียกว่า โลก
 มันเป็นโลก เป็นที่ขังสัตว์เอาไว้ ครอบสัตว์เอาไว้ พวก
 เราทั้งหลายเลยไม่รู้จัก เพราะพ่อแม่พี่น้องเกิดมาก็เป็น
 อย่างนี้มาเรื่อยๆ เลยต่างคนต่างเกิดมาอย่างนี้ แล้วไม่รู้
 จักหาทางออกจากวัฏฏะอันนี้ ความเป็นจริงที่เรา
 อาศัยอยู่นี้ คือมาชั่วคราว พุดง่าย ๆ ก็ว่าเรามาค้าขายก็ได้
 มาค้าขายเพื่อจะออกจากทุกข์อันนี้ มาถึงสภาพที่เราอยู่
 ทุกวันนี้ เลยมาติดอยู่ในความยากลำบาก ความไม่แล้ว
 สักทีนั่นแหละ เลยเป็นไปๆ ตลอดภพตลอดชาติ ตลอด
 กับ ตลอดกัลป์ ผลที่สุดเลยหมดโอกาสที่จะออกจาก
 วัฏสงสาร เพราะไม่มีทางออก

พระบรมศาสดาของเราท่านก็เป็นสัตว์เหมือนกับพวกเรานี้แหละ เกิดมาในวัฏสงสารนี้เหมือนกัน เมื่อท่านมารู้ มาตื่นแล้ว ท่านจึงเปลื้องตัวออกจากวัฏฏะอันนี้ ซึ่งเป็นภัยอันใหญ่หลวง ความพอใจก็เป็นภัย ความไม่พอใจก็เป็นภัย ความทุกข์ก็เป็นภัย ความสุขก็เป็นภัย ความรักก็เป็นภัย ความเกลียดก็เป็นภัย ทุกอย่างมีแต่สิ่งที่เป็นภัยทั้งนั้นในโลกอันนี้ ในวัฏสงสารอันนี้ แต่พวกเราทั้งหลายก็ไม่พากันซอก ไม่พากันคั่น ไม่พากันพินิจ พิจารณาหาทางออกจากวัฏสงสารนี้ บางคนก็ไม่ออกจากวัฏสงสาร พุดง่ายๆ พวกเราทั้งหลายก็พอกันกับนกตะกุ่มหรือนกกระทาที่เขาขังเอาไว้ นั่นเองแหละ ไม่แปลกอะไรกันเลย สับไปสับมาอยู่นั่นแหละ เราขังเจ้าของก็เหมือนกัน ขังด้วยวัฏฏะความวนความเวียนนี้แหละ อยู่นั่นแหละ ใครๆ ก็เห็นอยู่อย่างนั้น

ฉะนั้น การมาอบรมปมนิสัยนี้ ท่านจึงให้มาพิจารณาเรื่องทั้งหลายเหล่านี้เอง อันที่พวกเรายังขังอยู่ในวัฏฏะ วัฏฏะคืออะไร วัฏฏะ ท่านหมายถึงเครื่องวน

จิตใจของเรามันสร้างกรรม มันมีกิเลสแล้วก็สร้างกรรม
 ตายไปได้รับวิบากของกรรม หมดจากเสวยวิบากก็เกิด
 ขึ้นมา เกิดขึ้นมาก็สร้างกิเลสอีก สร้างกรรมอีก ไม่มีวัน
 จบสิ้นสักที แต่พวกเราทั้งหลายไม่สลัดความเกิดออก
 ความแก่ออก ความเจ็บออกจากตัวเจ้าของ แต่เป็นคนกลัว
 กลัวความตาย กลัวความพลัดพรากจากทุกสิ่งทุกอย่าง
 แต่ก็ไม่รู้จักต้นสายปลายทางว่ามันมาจากไหน สิ่งอื่น
 นอกจากธรรมะไปแล้วไม่มี พระบรมศาสดาและพระ
 สาวกทั้งหลายซึ่งเป็นพระอรหันต์ อรหันต์เจ้าทั้งหลาย
 ก็ไม่ได้แปลกไปจากพวกเราหรอก เหมือนกัน

เมื่อจิตของท่านตกอยู่ในสภาวะความโลภ ความ
 โกรธ ความหลงปกปิดอยู่แล้ว ก็เหมือนกันกับเรา เป็น
 ปุ่ดูชนเหมือนกัน เป็นคนหนาเหมือนกัน ไม่แปลกกัน
 เมื่อท่านมารู้เรื่อง ระวังซึ่งสภาวะทั้งหลาย มีความโลภ
 ความโกรธ ความหลง ซึ่งปกปิดจิตใจของท่านหมดแล้ว
 ก็เรียกว่าท่านหรือตรัสรู้อันนั้น ความรู้แจ้งก็เกิดขึ้นมา
 ปุ่ดูชนทั้งหลายก็กลายเป็นอริยชน ความไม่รู้ทั้งหลายก็

กลายเป็นความรู้ ความโง่เง่าเต่าตุ่นก็กลายเป็นความฉลาด อากาที่มันเปลี่ยนแปลงไปด้วยอำนาจของจิตใจ ผู้รู้เท่าถึงอย่างนั้น เรียกว่าตรัสรู้ธรรม

เรานี้ก็เหมือนกันนั่นแหละ ให้รักษาศีล รักษาธรรม อย่าพากันทำอุโบสถ อย่างนี้เป็นต้น รักษาอุโบสถศีล จะห้ามอะไร อย่างไร ทั้งหลายก็ไม่ใช่เรื่องอื่นไกลอะไรหรอก ไม่เกินไปจากกายกับใจของเราหรอก ทั้งหมดไม่เกินกายกับใจ ความชั่วทั้งหลาย ถ้ากายกับใจของเรา ไม่สร้างขึ้นมา ใครจะสร้าง นี่แหละเจ้ากรรมนายเวรละ ไม่ใช่อื่นไกลนะ

ถ้ากายกับใจไม่พากันละ ใครจะละ อย่างนี้สร้างความดีนั้น ไม่ใช่กายกับใจสร้าง ใครจะสร้าง สร้างขึ้นมาแล้ว ถ้าไม่ใช่กายกับใจเป็นผู้รับแล้วใครจะมารับ นั่นไม่ใช่อื่นไกลนะ ผลที่สุดแล้ว เรื่องคุณงามความดี เรื่องบุญกุศลแล้ว ไม่นอกเหนือจากกายกับใจของเรา จะสร้างน้ำทำบุญอะไรก็ช่างเถอะ ไม่นอกเหนือกายกับใจของเราหรอก มันอยู่ที่กายกับใจของเรา

ฉะนั้น พูดถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่มีใครสอนได้หรอก ใจของเรามันต้องสอนมันเอง ให้ครูบาอาจารย์ที่ไหนสอนก็แค่นั้นแหละ ได้ยินเฉยๆ ถ้ามันไม่สอนมันเองละไม่ได้หรอก ถ้ามันสอนมันเองแล้วละก็สบาย ง่าย ครูบาอาจารย์ของเราก็เหมือนกัน จะสอนเราก็สอนไปเถอะ ถ้าเราไม่รู้เองไม่สอนตัวเอง ไม่ละเอาเองแล้ว ไปไม่ได้ ฉันทิด

ฉะนั้น เมื่อมาฟังเทศน์ฟังธรรม มาทำบุญนี้เพื่ออะไร เพื่อให้เรารู้จักบ่เกิดบาป บ่เกิดบุญ ให้รู้จักเหตุของมัน ที่จะสร้างบาปสร้างบุญขึ้นมาได้ ไม่ใช่อื่นไกลหรอก คือตัวจิตใจของเจ้าของ ที่เราสวด เราท่องบ่น ต่างๆ นานา สวดนั้น สวดนี้ เป็นพระสูตร สวดไปๆ เช่น สวดอาการ ๓๒ อย่างนี้ พรหมวิหาร ๔ อย่างนี้ สวดไป สวดมากี่สวดเฉยๆ สวดอาการมันเฉยๆ เอาชื่อมันไปท่องเฉยๆ บางทีสวดไป ก็มันไปอย่างนั้นเองนะ ไม่เหมือนจิตเราเข้าไปถึงความจริง อย่างเราพิจารณาสังขาร ถึงสกลร่างกาย สังขารของเรามันเกิด มันแก่เจ็บตายนี้ไม่

แน่นนอนเลย พิจารณาไปมันซึมซับขึ้นมา สะดุ้งขึ้นมา
ใจเกิดปีติขึ้นมา สบายขึ้นมา ชีวิตคือความหวัง ความ
มันหมายอะไรต่างๆ เป็นของไม่แน่นอน เมื่อเราพิจารณา
อย่างนี้ไปเรื่อยๆ เสมอ ท่านเรียกว่าผู้ภาวนา พินิจ
พิจารณา การที่พิจารณาเข้าไปถึงจิตเจ้าของนั้น จิตใจ
ของเรา จิตของเราไม่มีอะไร ใจที่แท้ของเรานั้นไม่มี
อะไรหรอก ไม่มีดี ไม่มีชั่ว ไม่มีสั้น ไม่มียาว ไม่มีโกรธ
ไม่มีโลภ มีหลงอะไรหรอก อย่างเราได้แค่นี้ไม่พอใจกับ
ใจเราหรอก ก็ไม่สบาย มันหาที่อยู่นั่นเอง มันหาที่อยู่
ของตัวเองไม่เจอ ใต้น้อยก็ไม่พอ ใต้อะไรก็ไม่พอ ทำไม
เพราะมันไม่พิจารณาถึงตัวของมัน ไม่รู้เท่าตัวของมัน

ลักษณะจิตเดิมของสัตว์ทั้งหลาย พระบรมศาสดา
ท่านว่า มันไม่ใช่ของที่ จะหวั่นไหวกับอะไรหรอก มัน
เป็นของอยู่เฉยๆ ไม่หวั่นไหวกับอะไรทั้งสิ้น เป็นของ
สงบอยู่ ที่ยังไม่สงบ มันตื่น มันเต้น มันโลภ มันหลงก็
เพราะมันมาถูกอารมณ์ มันเลยเดินไปตามอารมณ์อันนั้น
เราเลยหลงอารมณ์ ใ้กับอารมณ์นั้น หวังกับอารมณ์นั้น

ดีใจกับอารมณ์นั้น เสียใจกับอารมณ์นี้ จิตมันจึงเป็นทาส เป็นคนใช้ของตัณหา ของอารมณ์ ความเป็นจริงจิตเดิมนั้นไม่ได้เป็นทาสของใคร มันหลงอารมณ์ มันจึงเป็นทาสของกิเลสตัณหา เป็นทาสคือเป็นคนใช้ของความอยาก เป็นทาสของความอยาก จิตใจจึงได้ร่วนวายหัวน้ําไหวทุกอย่าง ทุกๆ อย่าง อย่างที่เราเรียกว่าสุขทุกข์ใดๆ ทั้งหมดนั้นแหละ

เมื่อพูดถึงเนื้อแท้ตามความเป็นจริงแล้ว การประพฤติปฏิบัตินี้ ก็คือมาค้นถึงจิตใจอันเก่าให้เข้าไปถึงของเก่า ให้เข้าถึงบ้านเก่า เข้าถึงจิตใจอันเก่าอันเดิมนั้น ไม่ได้หัวน้ําไหวไปกับผู้ใด ไม่ได้หัวน้ําไหวไปกับสีเขียว สีแดง สีเหลือง สีดำ อะไรต่างๆ นานาไม่มี ธรรมชาติอันนั้นจึงเป็นธรรมชาติอันสงบระงับ เป็นสัจธรรมอยู่ คือเป็นของมีอยู่กับเรา

ลักษณะความหยุดนี้มันอยู่กับตัวเรา มันสบาย มันมีอยู่กับเรา มันร่วนวายก็อยู่กับเรานี่เองแหละ

ความเป็นจริงของเหล่านี้ เป็นของลลอก เป็น

ของลวง ของหลอน พระบรมศาสดาท่านจึงให้กำหนดพิจารณา คือมาสร้างจิตของเราให้มันเห็นชอบ เดียวนี้จิตของเรายังไม่เห็นชอบ เห็นเป็นคนละอย่าง เห็นเป็นคนละแนว เห็นเป็นของน้อยของใหญ่ ของสั้นของยาว ของสวยของไม่สวย ของชอบของไม่ชอบ เป็นอยู่อย่างนั้น ใจยังไม่เป็นสัมมาทิฐิ ยังเป็นมิจฉาทิฐิ ใจยังไม่เห็นชอบ เห็นชอบอะไร เห็นชอบตามทำนองคลองธรรม เห็นชอบตามอนิจจัง ตามทุกขัง ตามอนัตตา มันยังไม่เห็นชอบ

ใครเป็นอนิจจัง ใครเป็นทุกขัง ใครเป็นอนัตตา พุดถึงกายของเรา พุดถึงใจของเรานี่เอง พุดถึงกายมันก็เป็นอนิจจัง สิ่งของมันจะเป็นไปทุกอย่างอาจเป็นไปได้ ตั้งแต่ค่อย มันแปรเปลี่ยนมาจนถึงบัดนี้เป็นต้น ล้วนแต่อนิจจัง

ใจของเรานี้ก็เป็นอนิจจังไม่แน่นอนเหมือนกัน บางทีมันหมายความว่าอย่างนั้นดี ต่อไปมันหมายความว่าไม่ดี มันหมายความว่ามันชอบอันนั้น ต่อไปไม่ชอบ อันนี้ก็เห็นของไม่

มัน เป็นของไม่เที่ยง

อันนี้ตกอยู่ในลักษณะของอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
 พระท่านจึงบอกว่า โลก คือหมู่สัตว์อันชรา นำเข้ามาไม่
 ยั่งยืน โลกใครคือหมู่สัตว์ โลกคือพวกเรานี่เอง คือเป็น
 หมู่สัตว์ พวกเรานี่คือสัตว์มนุษย์ สัตว์บ้าน นี้เรียกว่า
 สัตว์มนุษย์ ต่างจากเราก็คือสัตว์เหมือนกัน สัตว์เดรัจฉาน
 ช้าง ม้า วัว ควาย เป็ด ไก่ ทุกอย่างเป็นสัตว์เดรัจฉาน
 พวกเรานี้ก็สัตว์ เรียกว่าสัตว์มนุษย์ ท่านว่าโลกคือหมู่
 สัตว์อันชรา นำเข้ามา ไม่ยั่งยืน

อะไรคือชรา ชราคือความคร่ำคร่าของผม ของชน
 ของเล็บ ของฟัน ของหนัง ทั้งหลายเหล่านี้แหละ ท่าน
 เรียกว่าชราอันจะนำเข้ามา อย่างที่วันคืนมันนำเข้ามา
 อย่างนี้ นำมาๆ

สิ่งอันใดที่มันนำเข้ามา มันไม่ยั่งยืน จะมีเล็บก็
 ไม่อยู่อย่างเก่า มีขนก็ไม่อยู่อย่างเก่า มีหนังก็ไม่อยู่
 อย่างเก่า มีผมก็ไม่อยู่อย่างเก่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่
 อยู่อย่างเก่า มันต้องยกย้ายแปรปรวนไปตามธรรมชาติ

ของมัน

นี่โลกคือหม้ออันชรานำเข้ามาไม่ยั้งยี่น คือไม่ยี่น
ตัวอยู่ได้ เกสาคือผม โลมา คือขน นขา คือเล็บ ทันตา
คือฟัน ตโจคือหนัง ทุกอย่างมันจะยี่นตัวของมันอยู่เป็น
อิสระไม่ได้เลยทีเดียว มันต้องเปลี่ยนแปลงไปตาม
สภาพของมัน

นี่เพราะอะไร เพราะสังขารมันเป็นอยู่อย่างนั้น
มันต้องเป็นไปตามสภาพของสังขาร โลกคือหม้อสัตว์อัน
ชรานำเข้ามา ไม่ยั้งยี่น ทำอะไรก็อึดไม่ป็น พอไม่เป็น
สักที จะดุก็พอไม่เป็นสักที ดุแล้วต้องกลับมาดุอีก โกรธ
ก็วนกลับมาโกรธอีก รักก็พอไม่เป็น รักแล้วก็กลับมารัก
อยู่อีกอย่างนั้น ก็เพราะว่ามันพร้อมอยู่ มีความรักก็พร้อม
มีความชังก็พร้อม มีความดีก็พร้อม มีความไม่ดีก็พร้อม
พุดง่าย ๆ ตามภาษาเราคือเป็นคนไม่พอ คนไม่พอคน
พุดง่าย ๆ นะ มันถึงลุกลี้ลุกลอนอยู่ตลอดเวลาไม่แล้วสักที
นี่คนไม่พอคน ถ้าถูกอารมณ์ดีก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าถูก
อารมณ์ไม่ดีก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง อย่างนั้น มันล่อกล่อก

อยู่อย่างนั้นเพราะมันไม่พอ เหมือนว่าไม่พอทางอย่าง
นั้นแหละ เตียวก็แกว่งหน้าแกว่งหลัง

นี่แหละท่านว่า โลกคือหมู่สัตว์ที่พร่องอยู่เป็นนิจ
ไม่รู้จักอิม อิมไม่เป็นพอไม่เป็น ความรักลูกก็อิมไม่เป็น
ความรักหลานก็อิมไม่เป็น พอไม่เป็นสักที ไม่มีพอไม่มี
อิม นั่นคือท่านว่าโลกคือหมู่สัตว์อันชรานำมาไม่ยั้งยีน
โลกคือหมู่สัตว์ไม่รู้จักอิม เป็นทางแห่งค้นหา เป็นคนใช้
ของความอยาก ค้นหาคือความอยากนั่นเอง ก็ใจนั้น
แหละเป็นผู้อยากว่าอย่างนั้นเถอะ ใจของเราก็เลยเป็น
ทาสของความอยาก เป็นคนใช้ของมันเสีย แล้วแต่มัน
จะใช้ละทีนี้ เหมือนเป็นข้าของเจ้านาย ผู้มีอำนาจสูงนั้น
แหละ ท่านบอกให้วิ่งก็วิ่ง ท่านบอกให้ไปยังไงก็ต้องไป
ทุกอย่างนั้นแหละ ท่านบอกให้ร้องให้ก็ร้องให้ ท่านบอก
ให้หัวเราะก็หัวเราะ ไม่ทำก็ไม่ได้ ท่านจะฆ่าจะแกงเอา

ความอยากก็เหมือนกันฉันใด มันใช้เราทั้งหลาย
เป็นต้น โอ๊ย! ยากลำบากหลาย มันใช้เรา บางทีเราทำ
ไปร้องให้ไป รู้ว่าเขาจะทำร้ายยั้งยีนมือเข้าไปอยู่หนา มัน

บังคับเอา นั่นของเขา เห็นอยู่ว่าเขาจะฆ่าเอา ถ้ามัน
 บังคับก็ยังไม่ไปลักไปลอบทำ ยื่นมือเข้าไปอยู่นะ บาง
 คนจนเขาฆ่าเลยก็มี ไม่ไปก็ไม่ได้ ถ้ามันชี้บอกให้ทำ ก็
 ต้องทำ

นี่แหละเราทั้งหลาย ไม่รู้เนื้อรู้ตัวเจ้าของ อย่าง
 เช่นว่า กูหรือของกูอย่างนี้ เป็นต้น มันก็ไม่ใช่กูหรือของกู
 แต่เพราะความเข้าใจผิดของเรานั่นเอง ความเป็นจริง
 เราก็คือทาส เป็นทาสของกิเลสตัณหาของความอยาก
 เมื่อความอยากท่วมขึ้นมาเท่าไรๆ พวกทาสทั้งหลายก็
 ไม่รู้จักคำว่าเป็นหรือตาย

โลกคือหมุ่สัตว์ ใครเป็นใหญ่ เป็นใหญ่เฉพาะเรา
 ผู้เดียว ทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ใครจะมาทำให้เราที่ไม่
 ได้ อันนี้ก็เป็นความจริง แล้วผลที่สุดโลกคือหมุ่สัตว์
 ไม่มีอะไรเป็นของตน จำจะต้องละสิ่งทั้งปวงไป ถึงที่สุด
 ไม่ได้อะไรหรอกแม่ออกพ่อออกเอ๋ย ละ ทิ้งไป ละไปเฉยๆ

ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ผัวเมียก็ทะเลาะกัน ยังทะเลาะ
 กัน ได้น้อยก็ทะเลาะ ได้หลายก็ทะเลาะกัน วุ่นวายอยู่

อย่างนี้ พอถึงที่สุดเข้าจริงๆ ต่างคนต่างก็ต้องทิ้ง มันกินบ่แช่บ่ตั้งแต่ยังเป็นไข้อยู่แล้วนา น้ำก็บ่แช่บ่ ขาวก็บ่แช่บ่ อะไรรีบแช่บ่ทั้งนั้น ผ้าห่ม ผืนใหญ่ๆ ห่มให้ก็ยื่นออก ไม่เอาเลยนะ

นี่แหละท่านถึงว่า ให้เราควรคิดพิจารณาว่า วัฏสงสาร นี่เป็นอย่างนี้ เรามานี้ก็มาค้าขายเท่านั้นหรือ มหาทาน มหาทำไร มาสร้างบารมี ยังเป็นสัตว์สร้างบารมีเพื่อเป็นพระโพธิสัตว์ก็ว่าได้ สร้างบารมีเหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา เมื่อไรยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง พัวพันอยู่อย่างนี้ มันก็เป็นสัตว์ยังเป็นสัตว์อยู่ แต่ว่าเราก็มีเมตตาความรักใคร่ มีความกรุณาสงสาร มีมุทิตาความพลอยยินดี มีพรหมวิหารประจำใจของเราเมื่อไร เมื่อนั้นแหละได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ของพระหรือเป็นพระโพธิสัตว์ก็ว่าได้ ถึงแม้เป็นสัตว์ก็ยังมี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา คือสัตว์พวกนี้จะได้ตรัสรู้ธรรมในเบื้องหน้าต่อไป คือที่เรียกว่า พระโพธิสัตว์เจ้า มันเป็นอย่างนั้น

เหมือนกันกับพระบรมครูของเรา แต่ก่อนท่านเป็นอะไร ไม่ได้เป็นพระพุทธรเจ้ามาเลยนะ อย่างเป็นมนุษย์อย่างนี้เป็นต้น แต่ท่านเป็นมนุษย์อัศจรรย์นะ เป็นมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา เป็นสัตว์ก็เป็นพระโพธิสัตว์ ท่านจึงได้เสวยชาติ พอรู้เข้ามาพิจารณาเข้ามาเรื่อยๆ เข้ามา จึงมีความตรัสรู้ตามความเป็นจริง เห็นอนิจจัง เห็นทุกขัง เห็นอนัตตา ตามสภาวะความเป็นจริงแล้ว ท่านรู้ได้ขึ้นมาเป็นพระพุทธรเจ้า หมายความว่าอย่างนั้น

อย่าไปคิดว่าพระพุทธรเจ้ามีองค์เดียว อย่าไปคิดอย่างนั้น มีองค์เดียวคือพระพุทธรเจ้ามีสังฆธรรม ตรัสรู้ลงตรงไหนตรงนั้น ไม่ได้หลบไม่ได้หลีก เป็นอย่างนั้น ถ้าพระพุทธรเจ้ามีหลายองค์ก็โกหกกันเท่านั้นเอง ไม่ได้ลงรอยกันหรอก สัมมาทิล्लीอันเดียวตั้งลงไปเลย เป็นสัมมาทิล्लीเห็นชอบ คือพระพุทธรเจ้าองค์เดียว ตรัสรู้ตามอริยสังฆธรรม คือความจริงอันเดียวเท่านั้นแหละ ท่านจึงเรียกว่าพระพุทธรเจ้ามีองค์เดียว พ้นจากมิจฉาทิล्लीทั้ง

หลายทั้งปวง พวกเรานี้ก็เหมือนกัน ไม่มีใครมารู้กับเรา
 หรอก การประพฤติศีลธรรมนั้น มันไม่ได้มีเนื้อไม้ตัวมี
 ตนหรอก มันเป็นความรู้ เป็นลักษณะนามธรรม การ
 ปฏิบัติศีลธรรมนี้ ถ้าพวกเราทั้งหลายไม่ได้พิจารณาทาง
 ด้านจิตใจของเจ้าของแล้ว ก็ไม่พากันรู้จักศีล รู้จักธรรม
 ทำไปก็ไม่เห็นที่จะได้ ที่จะดี

คุณงามความดีอยู่ที่กายที่ใจของเจ้าของ ถ้าใคร
 ทำไปสร้างไปพิจารณาไป จะได้เห็นอยู่ในใจของเรา
 ครั้นเห็นแล้วมันเห็นอยู่ในใจ ไม่ใช่เห็นข้างนอก เห็นข้างใน
 นี้มันไม่ใช่เรื่องที่จะไปพูดให้ใครฟังได้ มันพ้นจากคำพูด
 พ้นจากความนึกคิดทั้งหลาย ไม่มีสิ่งเปรียบปาน ที่ท่าน
 พูดท่านเล่าให้ฟังนี้ อาศัยของภายนอกเท่านั้นหรอก
 เมื่อเข้าไปรู้ภายในจิตใจของเจ้าของแล้ว มันเป็นปัจจุจัดตั้ง
 ฉันทิ ญาติโยมเราทั้งหลายก็เหมือนกัน ในยุคหนึ่ง
 คราวหนึ่ง สมัยหนึ่งนี้มีน้อยนะ ไม่ใช่มีอยู่เรื่อยๆ ไป
 ครูปาจารย์ที่จะมาแนะนำพร้าสอน ไม่ใช่มีสม้าเสมอ
 เรื่อยๆ ไป ครั้งหนึ่งคราวหนึ่งถึงจะมี บางทีก็ขาดยุคขาด

สมัยไป เมื่อใดสมัยใดมันขาดยุคขาดสมัยไป พวกเราทั้งหลายก็หนาแน่นไปด้วยกิเลสตัณหา บ้านเมืองก็เดือดร้อนด้วยราคะ โทสะ โมหะ เป็นไปฉนั้นใด ในสมัยปัจจุบันจึงให้พากันพินิจพิจารณา

พระพุทธศาสนาของเราถึงแม้มันจม มันก็จม ถึงแม้มันใกล้ความจริง ก็ใกล้นะ สมัยทุกวันนี้เมื่อพิจารณาแล้ว ก็ใกล้นะ สมัยทุกวันนี้เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นแล้วได้โดยง่าย ๆ ไม่มีอะไรอื่นไกลหรอก ที่มันเดือดร้อน กระวนกระวายทุกสิ่งทุกอย่าง จะให้มันเยือกเย็นได้นั้น นอกจากธรรมะไปแล้วไม่มี ดิ้นไปเกาไป ขูดไปตีไป เดือดร้อนไป ไม่มีวันหยุดหย่อน เพราะมันเดินไม่ถูกทาง เพราะฉะนั้นจึงพยายามน้อมใจเข้าหาธรรม

ผลที่สุดแล้ว ให้พยายามอยู่อย่างมนุษย์ มีมนุษยธรรม พุดง่าย ๆ อย่าไปมัวเกียกว่าบ้านนั้นเมืองนี้ ยังไม่ทำ เราพากันทำไปก่อนแก้คนสิบคน ยี่สิบคน สามสิบคน บ้านหนึ่งพากันพยายาม คนอื่นไม่ทำเราก็พยายามทำขึ้นเสียก่อน ใครไม่รู้ก็ช่างไม่เห็นก็ตาม ใคร

รู้แล้วทำเลย ให้พากันเข้าใจอย่างนั้น

เรื่องอื่นจะนำความสุขความสงบระงับมาให้
มนุษย์ทั้งหลายทั้งปวง นอกจากธรรมะแล้ว ไม่มี ออก
จากธรรมะแล้ว มีแต่เอาแพ้อาชนะกัน เอาอิกฉากัน
เอาพยายามกัน ถ้าพูดถึงธรรมะแล้ว ปล่อยกัน ละกัน
วางกัน เมตตา กัน กรุณา กัน ถึงมีส่วนน้อยก็มีประโยชน์
มาก ฉันทใด เมื่อไรมีคนทรงศีลทรงธรรมไว้ เมื่อนั้นแหละ
ศาสนาของเราจะรุ่งเรือง ยังเยือกเย็นอยู่ในจิตใจของคน
เรา สิ่งอื่นๆ ไม่มีความหมายอะไรหรอก

ความหมายของเราคือให้จิตใจงาม สิ่งภายนอก
แต่งเอาอย่างไรก็ได้ แต่งเสื้อผ้าแพรพรรณ แต่งนั้นแต่งนี้
ทุกอย่าง แต่งให้คนเห็นภายนอก ช้างไน้เป็นสิ่งสำคัญ
หลาย เป็นของแต่งได้ยาก พากันแต่งช้างไน้ ให้งามช้างไน้
ดีช้างไน้ ให้มีกาย มีวาจา มีใจตรงไปตรงมา ศีลธรรม
อยู่ช้างไน้ ไม่ได้อยู่ข้างนอก ไม่ได้หมายถึงข้างนอก
ข้างนอกหรือปากของเรามันพูดเชื่อไม่ได้หรอก พูดคำ
เดียวก็เป็น พูดอย่างไรก็ได้ มันเป็นอย่างนั้นนะ ปากนี้ แต่

ความจริงในใจคือศีลธรรมนี่นะ ถ้าไม่ได้เรียนไว้ในใจ เสียแล้ว มันเป็นไปได้ไม่ได้

ฉะนั้น ความดีนี้ ถ้าเราทำด้วยความจริงใจของเราแล้ว ไปอยู่ไหนก็สบาย จะถูกกล่าวต่ออย่างไรก็ตาม ความจริงอยู่ในใจของเราเสียแล้วไม่ได้สงสัย มันเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น ศีลธรรมนี้เอาตัวเองเป็นพยาน สิขี ภูโต เอาตัวเองเป็นพยาน พระบรมศาสดาของเราก็เช่นกัน ฉันทใด ถ้าใครเอาตัวของตัวเองเป็นพยานได้ทุก ๆ คนแล้ว ธรรมะคือความสุขเกิดขึ้นในใจของเจ้าของนั้นแหละ ถ้า มัวดูแต่ข้างนอกไม่เห็นหรอก เรื่องพุทธศาสนาของเรา สอนเข้ามาข้างใน จะเป็นศีล ๕ ก็ข้าง ศีล ๘ ก็ตาม ศีล อะไรก็ข้างเถอะ อย่างสมัยทุกวันนี้คนทำบุญหลาย ทำบุญมากทำทานก็มาก แต่คนร้ายก็มาก มันเป็นอย่างนี้ ก็ไม่รู้ คนยังไม่เป็นศีลเป็นธรรมก็มาก ทำแต่บุญ ทำอะไรที ก็โอ้ยม่วน ครึกครื้น แต่ผลไม่ได้ สิ่งของเงินทอง ทุกสิ่งทุกอย่างผลไม่ได้ มันอะไรกัน

นี่เพราะพากันทำบุญนอกศาสนา ไม่ใช่ทำบุญในศาสนา ทำศีลนอกพุทธศาสนา ไม่ได้ทำในศาสนา โดยมากทำบุญกัน ก็ทำบุญบาป ท่านจึงอยากให้เลิก มันเป็นบาป ท่านอยากให้ได้บุญ ทำบุญได้บาปกันหลายไม่ได้ทำบุญได้บุญ บุญกุศลทั้งหลายนี้เขาจึงหมายถึงการได้ ใต้ร่มใต้รอย ใต้ดืบใต้ตี มั่งมี อันนั้นคือบุญ ความเข้าใจของคนทั้งหลายมักคิดไปทำนองนี้ ใครได้หลายมีบุญ ใครได้น้อยบาป ถือกันอย่างนั้น ในทางพระพุทธศาสนา บุญท่านไม่ให้หมายเอามากเอาน้อย ท่านให้ดูเหตุที่เกิดขึ้นมา อะไรเกิดขึ้นมากก็ตาม ท่านให้ดูเหตุของมัน ผลมันเกิดขึ้นมาด้วยเหตุของมัน เหตุมันดีผลถึงดี เหตุมันชั่วผลก็ชั่ว พระบรมศาสดาท่านหมายเอาเหตุหลายแค่ไหนก็ตาม ถ้าเหตุมันไม่สมบูรณ์ มันก็ใช้ไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น ธรรมะทั้งหลายถ้าหากว่าเรามาพิจารณาแล้ว มันจะมารวมอยู่ที่ใจ เป็นใจที่สบาย เป็นใจที่สงบระงับ ผู้ใดมีธรรมะอยู่ในใจนะ ใจสบายจริงๆ สบายหลาย มัน

อยู่ในลักษณะอาการหยุดอยู่ สบาย ทำไมมันถึงสบาย
ใจ มันรู้เรื่อง มันรู้เท่านี้ รู้เท่าอย่างไร คือรู้เรื่องของมัน
ถึงแม้มันทุกข์อยู่มันละไม่ได้ ก็รู้อยู่ว่ามันเป็นอย่างนั้น
มันก็เลยสบาย

เหมือนแม่น้ำมูลอย่างนี้แหละ มันก็ไหลไป ถ้ามี
บุรุษคนหนึ่งไปตั้งใจพิจารณา ไปยืนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เห็น
น้ำไหลไปทางเมืองพิบูลนั้น น้ำไหลไปทางทิศใต้ มันก็
ไหลไป มีใบไม้ มีเรือแพนาวา มันก็ไหลไปตามน้ำ บุรุษ
คนนั้นเห็นน้ำไหลไปทางทิศใต้ก็สบาย ไม่ได้คิดที่จะให้มัน
ไหลไปทางเหนือ นั่นคือ คิดไปตามน้ำ รู้เรื่องของมันแล้ว

ถ้าคนไม่รู้เรื่องก็อยากให้น้ำไหลไปทางเหนือมัน
ก็ไปไม่ได้ ไปยืนอยู่ตรงนั้นก็ทุกข์อยู่ ไปนอนอยู่ที่บ้าน
ถ้าคิดอยากให้น้ำไหลไปทางเหนือก็จะเป็นทุกข์อยู่อย่างนั้น
เพราะคิดผิด มันเป็นเรื่องอย่างนั้น

สำหรับร่างกายเรานี้ก็เหมือนกัน ฉันทใด ความเกิด
ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความพลัดพรากจากหลง
มันเป็นเรื่องธรรมดา ที่มันมีมาแล้ว คราวได้ได้มา คราว

เสียเสียไป คราวสุขสุข คราวทุกข์ทุกข์ เป็นไปตามธรรมดาของมันเป็นอย่างนี้ เราก็ดูไปตามรูปการณ์ของมันตามเรื่องของมัน พอได้แค่นั้น เราก็ใช้แค่นั้น พอเห็นแค่นั้น เราก็ดูแค่นั้น ดูไปตามเรื่องของมัน มันก็สบาย

ถึงแม้จะไม่ได้ ใจเราก็ยังสบาย ฉันทิ คือธรรมนี้ก็เหมือนกัน ถึงแม้เรามีโลกก็ช่าง มีโกรธก็ตาม มีหลงก็ช่าง ยังรู้จักว่าเราเป็นคนโลก คนโกรธ คนหลง เป็นต้น ก็ยังมีความสบายอยู่ ไม่ได้สงสัย ไม่ได้สงสัยอะไร มันเป็นอย่างนั้น

อันนี้เหมือนกันฉันทิ เรายังรู้จักธรรมชาติของมันว่ามันเป็นเรื่องธรรมชาติของมันอย่างนั้นแล้วเราก็สบาย ถึงแม้ได้น้อยก็ดี ได้หลายก็ดี ได้มากก็ดี เสียไปก็ดี เป็นต้น ดีใจของเรา ก็ยังอยู่ในประมาณ

ถึงแม้ชีวิตของเราปัจจุบันก็เหมือนกัน อนาคตที่มองไม่เห็นก็เหมือนกันฉันทิ เราก็ไม่ต้องหมายมันมัน มันจะมากจะน้อยยังงี้ก็ช่างมัน เราดูในปัจจุบันของเรานี้ ถ้าเรามีน้อย แค่นี้เราก็ดูของเราแค่นี้ หลายก็ของคนอื่น

เขา เรามีน้อยเราก็ดูแค่นี้ มันก็สบาย สันตฎฐิกถา ยินดี
 ในของที่มีอยู่ ให้เราใช้เท่าที่มีเท่าที่ได้ มีเท่านี้ก็ให้พอ
 ได้สองอันก็พอสองอัน ได้สามก็พอสาม ได้อันหนึ่งก็พอ
 ให้มันพอเสียก่อน ให้เป็นพอไว้เถอะ ใจเราก็สบาย ทำ
 มาหากินอยู่ในโลกก็สบาย ให้เป็นคนพอไว้

คำว่าเป็นคนพอไว้ ไม่ใช่หมายความว่าไม่เอา
 เรามีเรือลำเล็กก็ชนหลายเที่ยว ท่านมีเรือลำใหญ่ท่าน
 ชนไปที่เดียว ก็เรื่องของท่าน ของเราเรือลำเล็กก็ชน
 เอาหลายเที่ยว อย่างนี้ฉันใด มีแค่นั้นก็ใช้เท่านั้น มันก็
 สบาย เต็มเท่ากัน ท่านมีขันใหญ่ก็จ้วงตักตุมเดียวเต็ม
 เรามีขันใบเล็กตักลงก็เต็มเหมือนกัน มันก็สบาย มันง่าย
 เราคิดเท่าตัวของเราเอง มันง่าย ถ้าคิดมากเกินไป
 เจ้าของก็ลำบากหลาย ทุกข์ยากลำบาก

การพิจารณาอย่างที่พรรณนามานี้ เรียกว่า ภาวนา
 ให้มันมีความสมดุลกัน กระทบอันเล็กอยากได้น้ำมาก
 มันก็ลำบาก ให้เราเป็นอย่างนั้น พิจารณาอย่างนั้น
 ฉะนั้นปฏิบัติเรื่องศีลธรรมๆ นี้ก็คือ มาทำใจของเรา

มันก็ยากเท่านั้นแหละ

ศีลธรรมนี้ก็เหมือนกัน ถ้ามาภาวนากันสักคืน ก็บ่น “อู๊ย! นั่งใจไม่อยู่หรอก” ว่าไปอย่างนั้น “ไปก็ไม่ได้ อะไรหรอกใจไม่อยู่” ว่าไปโน่น จะให้มันอยู่ยังไง ใจเรานั้นนะ คนยังไม่ตายมันก็ต้องเป็นอย่างนั้น จะไม่ให้มันคิดสักทีหรือยังไงเวลาไม่มาภาวนา นั่งคิดอยู่ที่บ้านไม่เห็นว่ามัน พอมานั่งหลับตา มันคิดไปแค่ศอกแค่ศีบ ทำไมรีบบ่นเหลือเกินว่าทำไม่ได้แล้ว ทำไมรีบกลัวบาปเหลือเกิน อือ! มันเป็นเรื่องธรรมดาของมันอย่างนั้น คิดก็ให้มันคิดไปซี มันจะคิดไปถึงไหน ถ้าเป็นความมันก็แค่เดินไปกินหญ้า เท่านั้นแหละ ใจเราก็เหมือนกัน คิดก็ให้คิดไปสิ เราก็ดูมันอยู่





ระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกกรรมของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เนื่องจาก พระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ประสงค์ที่จะเผยแผ่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติธรรมแก่สาธุชนทั่วไป และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการสร้างรูปเหมือน รูปหล่อ และเหรียญของพระเดชพระคุณท่านฯ อันจะเป็นการทำให้เกิดความลุ่มหลง และศรัทธาอันเป็นมิถิมาภิภูติ

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) เจ้าอธิการเลี่ยม จิตฺตมโฆ เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง ในนามคณะสงฆ์วัดหนองป่าพงและวัดสาขา จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นชุดหนึ่งเพื่อวางระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกกรรมของพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “คณะกรรมการฯ” ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติวางระเบียบการจัดการเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

๑. รูปเหรียญ รูปพิมพ์ รูปอื่น ๆ หรือวัตถุสิ่งใด ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อให้มีลักษณะเหมือน หรือใช้เป็นสัญลักษณ์แทน หรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นโดยเด็ดขาด

๒. รูปหล่อ รูปปั้น รูปแกะสลัก หรือรูปอื่นใดทำนองเดียวกันนี้ ที่เหมือนองค์จริงหรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ให้ทำได้เฉพาะวัดสาขา และตั้งประดิษฐานไว้ที่วัดสาขาเท่านั้น ในกรณีอื่น ๆ ห้ามจัดทำขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยการขออนุญาตจะต้องทำเป็นหนังสือระบุขนาด จำนวน และสถานที่ประดิษฐานไว้อย่างชัดเจน

๓. ภาพถ่ายของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) รูปภาพ ภาพตัดแปลงแผ่นภาพ ซึ่งจัดทำโดยวิธีอื่นใดให้มีลักษณะเป็นภาพพระโพธิญาณเถร

(ชา สุภทฺโท) ตลอดจนสำเนา ซึ่งภาพดังกล่าวจะทำขึ้นใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เว้นแต่จะจัดทำขึ้นเป็นจำนวนเล็กน้อยเพื่อบูชาเป็นส่วนตัว มิได้แจกจ่ายต่อสาธารณะ

๔. คำสอน หรือคำเทศนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ที่บันทึกไว้ในรูปของวิดีโอเทป ภาพยนตร์ เทปคาสเซต ซีดี หรืออุปกรณ์อย่างอื่นทำนองเดียวกัน ห้ามทำซ้ำ ทำขึ้นใหม่ หรือแปลเป็นภาษาอื่น หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยการอนุญาตต้องกำหนดจำนวนและอุปกรณ์ที่ใช้ ตลอดจนวิธีการเผยแพร่อย่างชัดเจน

๕. หนังสือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นใหม่ หรือทำสำเนาขึ้นใหม่ ทำซ้ำ หรือแปลเป็นภาษาอื่น (ต้นฉบับเป็นภาษาไทย) หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

การสรุปข้อความจากหนังสือ หรือดัดแปลง ดัดต่อข้อความบางส่วนของหนังสือจะกระทำมิได้โดยเด็ดขาด

๖. การเผยแพร่ธรรมะหรือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) โดยใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ

๗. เมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ให้จัดทำขึ้นใหม่ ทำซ้ำ ทำสำเนา หรือเผยแพร่มรดกธรรมตามข้อ ๒-๖ ผู้จัดทำจะต้องนำคำขออนุญาต และคำอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ใส่ไว้ในมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย สำหรับมรดกธรรมที่ผู้ได้รับอนุญาตให้จัดทำขึ้น หากเป็นหนังสือ เอกสาร หรือโดยใช้เทคโนโลยีอื่นใดที่ใช้สำหรับอ่าน ให้นำระเบียบนี้ใส่ไว้เป็นส่วนหนึ่งของมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการฯ ด้วย

๘. หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบนี้ตามข้อ ๑-๗ ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ออกระเบียบนี้ หรือที่จะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ให้พิจารณาแก้ปัญหาดังนี้

๘.๑ ธรรมชาติหรือคำสอนที่แปลเป็นภาษาอื่นแล้วก่อนออกระเบียบนี้ให้รวบรวมและนำมาตรวจสอบความถูกต้องในการแปล หากพบความผิดพลาดต้องแก้ไข ให้เรียกผู้แปล และผู้จัดทำมารับทราบและดำเนินการ หากไม่สามารถดำเนินการให้เรียบร้อยได้โดยดี ให้ดำเนินการตามข้อ ๘.๒

๘.๒ การจัดการกับการฝ่าฝืนตามข้อ ๑-๗ รวมทั้งกรณีอื่น ๆ ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาเป็นกรณีไปโดยพิจารณาถึงเจตนาผู้กระทำ ตลอดจนการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหของผู้กระทำ หากมีความจำเป็นให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล หรือคณะบุคคล เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำการละเมิดทั้งทางแพ่งและอาญา หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย โดยยึดหลักประนีประนอมเพื่อดำรงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ และชื่อเสียงเกียรติคุณของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) และวัดหนองป่าพงและวัดสาขาเป็นสำคัญ

๙. การมอบหมายให้บุคคล หรือคณะบุคคล ดำเนินการตามข้อ ๘.๒ คณะกรรมการฯ จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ และขอบเขตในการดำเนินการให้แก่ผู้รับมอบหมาย และหากทำได้ให้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการและรายงานสรุปผลต่อคณะกรรมการฯ ด้วย

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพงเป็นผู้รักษาการตามระเบียบการนี้ และมีอำนาจให้คำอนุญาตได้ในกรณีที่เห็นสมควร

ระเบียบนี้ออกเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ลงชื่อ 

(เจ้าอธิการเลี่ยม จิตธมฺโม)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง



ศูนย์เผยแผ่มรดกธรรม
พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

www.ajahn-chah.org

www.watnongpahpong.org

Email : dhamma@ajahn-chah.org

@ วัดหนองป่าพง ต.โนนผึ้ง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔
โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

สมทบทุนเข้ากองทุนมรดกธรรมได้ที่

@ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
บัญชีสะสมทรัพย์ ชื่อ “วัดหนองป่าพง โครงการมรดกธรรม”
เลขที่บัญชี ๒๕๗-๔-๒๕๐๕๘-๑

@ หรือธนาณัติ สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐
ในนาม เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง
วงเล็บมุมซอง สมทบทุนเข้ากองทุนมรดกธรรม





สพุพทาน์ ธมฺมทาน์ ชินาติ
การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

เพราะเราทุกคนต่างก็ต้องการความสุข
และเราก็รู้ว่าทำอะไรจึงจะพ้นทุกข์
แล้วเราก็ละความชั่วทางกายวาจาใจ
และประพฤติกายวาจาใจให้บริสุทธิ์ด้วยศีลเป็นพื้นฐาน
แล้วก็มีสมาธิจนเกิดปัญญาได้ในที่สุด

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)